

TÜRKİYE’NİN AVRUPA BİRLİĞİ’NDE GELDİĞİ SON DURUM

Avrupa Birliği’nin temelleri ilk olarak 1951 yılında, Fransız dış işleri bakanı Robert Schuman’ın girişimiyle Fransa ve Batı Almanya tarafından kömür çelik endüstrilerinin yönetiminin bir araya gelmesi ve kömür çelikten doğabilecek herhangi bir anlaşmazlığı önlemek amacıyla yapılmıştır. Böylece Avrupa’daki ilk uluslar üstü topluluk 1951 Paris Antlaşmasını altı ülkenin (Fransa, Almanya, Hollanda, Belçika, İtalya ve Lüksemburg) imzalamasıyla Avrupa Kömür Çelik Topluluğu olarak oluşturulmuştur.

1951 yılında Avrupa Kömür Çelik Topluluğunun kurulmasının ardından, 1957 yılında gümrük birliğini sağlayan Avrupa Ekonomik Topluluğu ve nükleer enerji çalışmalarını yürütmek amacıyla Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu kurulmuştur. 1967 yılına gelindiğinde imzalanan Brüksel Antlaşması ile üç topluluk Avrupa Topluluğu (AT) adı altında toplanmışlardır.

1973 yılında Avrupa Toplulukları Danimarka, İrlanda ve Birleşik Krallık’ı da içine alarak genişleme yoluna gitmiştir. 1980’li yıllarda Yunanistan, İspanya ve Portekiz Topluluğa dâhil olmuşlardır.

1990 senesinde Demir Perde’nin (Soğuk savaş döneminde Sovyetler Birliği ve onun Doğu ve Merkez Avrupa’daki müttefiklerini tanımlamak üzere kullanılmış bir terimdir) yıkılmasıyla birlikte eski Doğu Almanya, birleşmiş yeni Almanya’nın bir parçası olarak topluluğa katılmıştır. Doğu Avrupa’ya doğru gerçekleştirilen genişlemeyle birlikte, topluluğa katılmaya aday ülkelere uygulanmak amacıyla Kopenhag Kriterleri’nin kabul edilmesi konusunda görüş birliğine varılmıştır.

7 Şubat 1992 tarihinde yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile ilke kez Avrupa Birliği terimi kullanılmıştır ve Lizbon Antlaşması ile birlikte Avrupa Topluluğu adı kullanımdan kaldırılmıştır.

1995 yılında, Avusturya, İsveç ve Finlandiya, 2007 yılında da Bulgaristan ve Romanya Birliğe dâhil olmuşlardır. 2004 yılında Avrupa Birliği, çoğunluğu Doğu Bloku ülkelerinden olan on yeni aday ülkenin de (Slovenya, Slovakya, Polonya, Malta, Litvanya, Letonya, Macaristan, Estonya, Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs) birliğe resmen katılımlarıyla tarihindeki en büyük genişlemeyi yaşamıştır.

Ülkemizin Avrupa Birliği üyeliği sürecine baktığımız zaman, 1959 yılında Türkiye’nin Avrupa Ekonomik Topluluğu’na yaptığı ortaklık başvuru ile başlamış ve 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanan Ankara Antlaşmasıyla Türkiye ile Avrupa Ekonomik Toplulukları arasındaki ortaklık çatısı oluşturulmuştur. Bu antlaşma 12 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 12 Eylül 1980 Darbesi AET ile Türkiye arasındaki ilişkilerin dondurulmasına neden olmuştur. 1983 yılında çok partili seçimlerin yapılması üzerine Avrupa Birliği ile ilişkiler

yeniden canlanmışır. 1987 yılında tam üyeliğe başvurması ile ivme kazanan bir süreçtir. Aday olarak, 1999 yılında AB üyeleri tarafından kabul edilmiş, 2005 yılında tam üyelik müzakerelerine başlamıştır. Başlanan müzakerelerin ne kadar sürede tamamlanacağı konusunda kesin bir karar verilememiştir. 2007 yılında Türkiye 2013 yılına kadar AB hukukuna uymayı hedeflediklerini belirtmiş olsa da Brüksel, üyelik için son tarih olarak bunu reddetmiştir. 2006 yılında Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Barroso üyelik sürecinin en az 2021 yılına kadar süreceğini belirtmiştir.

2000’li yıllarda Türkiye’nin başardığı büyüme hızı Avrupa Birliği ortalamasının çok üstünde olmasına rağmen, bütçe açığı, işsizlik oranları gibi nedenlerden dolayı Türkiye AB ortalamasının çok altında kalmıştır. Bazı AB üyeleri bu yüzden Türkiye’nin AB’ye üye olmaya hazır olmadığını düşünmektedir. Türkiye’deki nüfus artışı da bazı AB üyeleri tarafından sorun olarak görülmektedir. Türkiye bu büyüme hızıyla AB’ye katıldığı takdirde birkaç yıla kadar Almanya’yı geçerek Avrupa Birliği’nin en büyük üyesi haline gelecek ve Avrupa Parlamentosunda en fazla üyeye sahip ülke konumuna gelecektir. Bu da bazı AB üyeleri tarafından endişe ile karşılanmaktadır. Ülkemizin Ermenistan, Kıbrıs, Yunanistan gibi komşu ülkelerle yaşamış olduğu problemlerde AB sürecinde gündeme getirilmektedir. Ülkemizin nüfus çoğunluğunun Müslüman olması da birçok AB üyesi tarafından olumsuz karşılanmaktadır. Çünkü şu andaki AB üyesi ülkelerin hepsinin nüfus çoğunluğu Hristiyan’dır.

Ülkemizin AB Müzakerelerinde geldiği son durum şu şekildedir: Türkiye- AB Müzakerelerinde toplam 35 başlık bulunmaktadır. 35 başlığın 8’i Katma Protokol’ün Kıbrıs’a genişletilmemesi nedeniyle, 5 başlıkta Nicolas Sarkozy döneminde Fransa tarafından askıya alınmıştır.

Kıbrıs’ın EK Protokol’ün Kıbrıs’ı da içine alacak şekilde genişletilmemesi nedeniyle askıya aldığı başlıklar şunlardır; Malların serbest dolaşımı, İş kurma hakkı ve hizmet sunum serbestisi yerleşim ve hizmet sağlama hakkı, Mali hizmetler, Tarım ve kırsal kalkınma, Balıkçılık, Taşımacılık, Gümrük politikası, Dış ilişkiler.

Nicolas Sarkozy döneminde Fransa tarafından askıya alınan başlıklar şunlardır; Tarım ve Kırsal Kalınma, Ekonomik ve Parasal Politika, Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu, Mali ve Bütçesel Hükümler, Kurumlar.

Dış İşleri Bakanımız Ahmet Davutoğlu ve AB Bakanı ve Baş müzakerecimiz Egemen Bağış geçtiğimiz haftalarda Paris’e ziyaretlerde bulunmuşlardır. Bu ziyaretler kapsamında Fransa’da 2012 yılında göreve gelen François Hollande yönetimi 22. Başlık olan “Bölgesel Politika” başlığındaki engelini kaldıracağını açıklamış ve İrlanda dönem başkanlığında müzakerelere açılacağı yönünde açıklamalarda bulunmuştur.

AB Bakanı ve Baş müzakerecimiz Egemen Bağış’ın geçtiğimiz haftalarda konu ile ilgili

1882
KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

TÜRKİYE’NİN AVRUPA BİRLİĞİ’NDE GELDİĞİ SON DURUM BURÇİN KABAKCI

yapmış olduğu açıklamada, açılacak faslın Bölgesel Politika olmasının, AB standartlarında olması şartıyla iki sene önce Bakanlığın kendi bütçesinden valilikler için fon ayırdığını ve bu projenin AB tarafından takdir edildiğini dile getirmiştir. Bunun yanı sıra bu projenin açılacak olan fasla da doğrudan bağlantısı olduğuna dikkat çeken Bağış bu faslın, hem üye ülkelerin kendi içindeki farklı bölgeler arasındaki hem de üye ülkeler arasında farklı bölgeler arasındaki adaletsizlik, eşitsizlik ile gelir ve sosyoekonomik verilerin farkının azaltılmasında çok önemsenen bir proje olduğunu dile getirmiştir. Bu da Bakanlığın kalkınma ajansları aracılığı ile zaten hazırlığını yaptıkları, açılış kriterlerini tamamladıkları bir proje olduğunu, yapılması gereken tek şeyin bir eylem planı hazırlamak olduğunu belirtmiştir. Bu durumda AB’ye Türkiye’nin geriden gelmediğini aksine önden gittiğinin bir göstergesi olduğu belirtilmiştir.

AB ile ilgili yaşanan bu gelişmeler ülkemizin AB’ye girişinin hızlandırılmasında ciddi bir etkisi olur mu bilinmez ama 31 Ekim 2012 tarihinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Almanya’ya gerçekleştirmiş olduğu bir ziyaret sırasında Türk Cumhuriyeti’nin 100. Kuruluş Yıldönümü olan 2023 yılında Avrupa Birliği’ne üyeliği beklediğini açıkça dile getirmiştir.